

ARCHITEKTURA

CZASOPISMO TECHNICZNE
TECHNICAL TRANSACTIONS

ARCHITECTURE

WYDAWNICTWO

POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

3-A/2010

ZESZYT 6

ROK 107

ISSUE 6

YEAR 107

JAN WRANA*

REWITALIZACJA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ DROGĄ DO INTEGRACJI LOKALNEJ

PUBLIC SPACE REVITALIZATION – THE WAY TO LOCAL INTEGRATION

Streszczenie

Dla poprawienia jakości życia w mieście – po okresie dynamicznych przemian w strukturze miast w XX wieku oraz ekspansji terytorialnej w celu tworzenia nowych zespołów mieszkalnych, tzw. sypialni, często pozbawionych lokalnych usług i miejsc spotkań – podejmowane są obecnie udane procesy ożywiania życia publicznego mieszkańców poprzez rewitalizację przestrzeni publicznych. Proces ten, wspomagany dialogiem społecznym i przy akceptacji społecznej, jest prowadzony na przykładach już zrealizowanych, w których uzyskano specyficzny klimat więzi społecznej i zintegrowano sposób wspólnego przebywania wielopokoleniowego społeczeństwa. Powyższy proces przemian podejmowany jest obecnie jako temat prac dyplomowych na stopniu magisterskim na powstałym w 2004 r. kierunku kształcenia Architektura i Urbanistyka na Politechnice Lubelskiej.

Słowa kluczowe: rewitalizacja przestrzeni publicznej, integracja lokalna, tożsamość lokalna

Abstract

In order to improve the quality of life in a city – after a period of dynamic changes in cities' structure in the XX century and after a territorial expansion resulting in the creation of new living complexes, so called "bedrooms", often deprived of local services and gathering places for the inhabitants – currently, certain measures are being undertaken to revive public life of the inhabitants via space revitalization. The process is accompanied by the social dialogue on "the vision of a friendly city" based on the examples already realised where a specific atmosphere of social bonds together with an integrating way of a multi-generational society common existence were achieved along with friendly social acceptance. The above-mentioned process of transformations is a common topic for Master dissertations at the Department of Architecture, Town Planning and Spatial Planning, established in 2004 at Lublin University of Technology.

Keywords: public space revitalization, local integration, local identity

* Dr inż. arch. Jan Wrana, Samodzielna Pracownia Architektoniczna, Wydział Budownictwa i Architektury, Politechnika Lubelska.

1. Wstęp

Programowy rozwój przemysłu w XX wieku, powszechna „industrializacja” oraz postępująca standaryzacja życia powodowały często nierównomierny rozwój stref miejskich, zwiększając ekspansję terytorialną miast kosztem przestrzeni przyrodniczej. Równoległe powstawały w tym okresie nowe zespoły urbanistyczne o funkcji mieszkalnej, tzw. osiedlowe sypialnie dla rodzin pracowniczych budowanych zakładów przemysłowych, często pozbawione atrakcyjnych funkcji usługowych oraz publicznych przestrzeni do wypoczynku. Konsekwencją tych działań stało się zanikanie więzi społecznych, braku kultywowania tradycji oraz identyfikacji z miejscem urodzenia. Proces ten przesunął podstawową funkcję zamieszkania poza strefy historycznych centrów miejskich, prowadząc do technicznych zaniedbań w strukturze śródmiejskiej oraz systematycznego zamierania w niej „życia publicznego”.

Na przełomie XX i XXI wieku zmieniające się warunki rozwoju miasta spowodowały poszukiwania rozwiązań alternatywnych. Vittorio Gregotti [6] zwraca uwagę, że „...niektóre przeobrażenia przestrzeni miejskich spowodowane nowymi technologiami mogą mieć ogromny wpływ na rozwój urbanistyczny, .. a idea marketingu miejskiego wygrywa z wizją miasta różnorodnego (zrównoważonego). Pojęcie „Ekonomia miejska” zastępuje ekonomię przemysłową i co jest najważniejsze, ludność już nie zamieszkuje miast tylko z nich – korzysta”¹. Pojęcie „nowa ekonomia – przemysł miejski” określane jest poprzez integrację planowania miejskiego, rozwoju kulturalnego, poszanowania dziedzictwa krajobrazowego oraz kreatywnego rozwoju przemysłu i mieszkalnictwa.

Jako alternatywę dla dotychczasowych działań w celu ochrony przestrzeni zbudowanej proponuje się uaktywnienie czynnika społecznego, popularyzację wizji miasta przyjaznego, łączącego styl życia mieszkańców „z poczuciem swojskości”, odbudowującym świadomość tożsamości lokalnej. Oczekiwane ożywienie życia publicznego powinno sprzyjać procesom rewitalizacji, atrakcyjnemu wzbogacaniu przestrzeni publicznych zarówno stref śródmiejskich jak i peryferyjnych – placów, ulic, parków, terenów usług oraz przestrzeni związanych z wypoczynkiem i rekreacją mieszkańców.

W ostatnich dwóch latach ukazały się na polskim rynku wydawniczym przetłumaczone na język polski cenne pozycje książkowe prezentujące współczesne znaczenie przestrzeni publicznych w mieście. W wydanej w 2008 r. książce *Krajobraz miejski, Nowe trendy, Nowe inspiracje, Nowe rozwiązania, Urban Landscape, (New Tendecies. New Resources. New Solutions)*, autorstwa zespołu: Agaty Losantos, Daniela Santos Quartino, Bridget Vranckx, a znajdujemy 37 przykładów zrealizowanych projektów rewitalizacji przestrzeni publicznych (parków, placów, ogrodów, miejskiej infrastruktury i terenów prywatnych), które przyczyniły się do zmiany postaw mieszkańców. Dwa wybrane przykłady przytoczono poniżej:

1. PICCADILY GARDENS – Manchester, Wielka Brytania (Biuro projektowe EDAW, z udziałem arch. arch. Petera Finka oraz Tado Ando – 2002 r.)

Miasto słynące z przemysłu ciężkiego posiada od 2002 r. w samym centrum miasta wspaniałe zielone Ogrody Piccadilly. Teren do niedawna zaniedbany, zarośnięty krzewami, raczej odstraszał i był dla mieszkańców niebezpieczny. Zadaniem, jakie postawiono przed biurem projektowym EDAW było stworzenie przestrzeni publicznej na światowym poziomie i przywrócenie tego zaniedbanego miejsca miastu.

Sercem nowego założenia stała się centralnie usytuowana fontanna zaprojektowana z granitu przez Petera Finka z biura Art2 Architecture – w kształcie elipsy, która wyrzuca strumienie wody, a podświetlona nocą koncentruje uwagę ekspresją. Wzniesiony przez arch. Tado Ando w południowej części placu pawilon o okrągłym kształcie pełniący funkcję kawiarni i punktu informacyjnego, oddziela wyciszoną funkcję ogrodów od ruchu ulicznego, zgiełku autobusów i tramwajów. Całość kompozycji uzupełnia czytelny układ ciągów pieszych dzielący ten trawiasty, obsadzony grupą drzew teren o powierzchni 54 813 m². „Zmiana Piccadilly Garden w nowoczesny park miejski dała Manchesterowi impuls do rozpoczęcia renowacji tej części miasta, która została zniszczona przez bomby podłożone przez IRA”².

2. PLAC INCONTRO TRA I POPOLI – Settimo Milanese, Włochy (Amicis Architetti, 2003).

Władze miasta Settimo Milanese w trosce o zachowanie kulturalnej tożsamości oraz broniąc się przed funkcją miasta-sypialni ogłosiły w 1977 r. dla stolicy Lombardii Mediolanu konkurs na stworzenie współczesnej integrującej przestrzeni publicznej w podmiejskiej dzielnicy miasta – Plac Incontro tra i Popoli („miejsce spotkań ludów”) pomiędzy wieloma powtarzalnymi budynkami mieszkalnymi. Intencją

autorów wybranego projektu De Amicis Architetti było stworzenie wspólnej przestrzeni publicznej podzielonej na strefy wypełnione małą architekturą (ławki w kształcie kół, klomby) wydzielone podświetlanymi ścianami i oddzielające wydzielone funkcje Placu od ruchu ulicznego. Zatem zaprojektowana przestrzeń jako całość została wyeksponowana poprzez użycie prostych współczesnych form wykonanych z naturalnego materiału – kamień (kamień z regionu Lessini oraz hinduski porfir), drewno, miedź.

„De Amicis Architetti zaprojektowali dla mieszkańców Settimo Milanese Plac, który stał się atrakcyjnym punktem dzielnicy. Działali zgodnie z przekonaniem, że nadal istnieje stara jak świat potrzeba tworzenia wspólnych dla wszystkich przestrzeni publicznych”⁴.

Kolejna publikacja, *Życie między budynkami, użytkowanie przestrzeni publicznych*, (*Life between buildings, Using Public Space*)⁵ wydana w 2009 r., autorstwa światowej sławy Profesora urbanistyki Jana Gehla, to pierwsza przetłumaczona z kilku oczekujących na popularyzację książek (Gehl J., Gemzøe L., *New City Spaces Copenhagen 2006*, Gehl J., Kaes S., Sondehagen S. B. S., *New City Life, Copenhagen 2004*), w których autor znakomicie opisuje relacje człowiek–miasto, przytacza kilkadziesiąt przykładów zrealizowanych rewitalizacji przestrzeni publicznych na trzech kontynentach. W przetłumaczonej książce podkreśla, że „tendencja do zamieszkiwania w pozbawionych życia miastach i na osiedlach mieszkaniowych, jaka towarzyszyła industrializacji, segregacja rozmaitych funkcji miasta, a także korzystanie z samochodów sprawiły, że miasta stały się nudne i monotonne”, dlatego współcześnie preferuje tzw. miasta kreatywne, żyjące miasta: „Żyjące miasta, to znaczy takie, w których ludzie przeżywają interakcje, są zatem zawsze stymulujące, gdyż obfitują w doświadczenia, w przeciwieństwie do miast pozbawionych życia”⁵.

2. Rewitalizacja przestrzeni publicznej Śródmieścia Lublina

Konieczna rewitalizacja miejskiej przestrzeni publicznej miasta Lublina podejmowana jest w prowadzonych z udziałem mieszkańców dyskusjach od lat 90. Udział w takiej dyskusji Prof. Jana Gehla i przedstawione postulaty podczas zorganizowanych przez Urząd Miasta w 2008 r. Międzynarodowych Warsztatów⁶ dotyczących rekompozycji Głównego Placu Miasta – placu Litewskiego przyspieszyły przygotowanie w 2009 r. przez Pracownię Urbanistyczną, Wydziału Architektury, Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Miasta Lublina analizy funkcjonalno-przestrzennej oraz opracowania porównawczego programu funkcjonalnego istniejących przestrzeni publicznych Śródmieścia; 1) Planowanego placu przed „Teatrem w budowie”, 2) placu Litewskiego, 3) placu Czechowicza, 4) placu przed DT Centrum, 5) deptaku – Krakowskie Przedmieście, 6) placu Wolności, 7) placu W. Łokietka wraz ulicą Królewską, 8) Rynku, 9) placu katedralnego, 10) placu po Farze, 11) placu Zamkowego. Powyższy materiał jest częścią wytycznych urbanistycznych do przygotowywanych warunków konkursu dotyczącego przekształceń głównej przestrzeni miejskiej „Serca miasta”.

3. „Integracyjne, wielopokoleniowe centrum osiedlowe”. Rewitalizacja przestrzeni publicznej osiedla „Łęgi” w Lublinie

Studia nad rewitalizacją przestrzeni publicznych zbudowanych w latach 70. i 80. zespołów mieszkaniowych podejmowane są w pracach semestralnych studentów kierunku Architektura i Urbanistyka na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej.

Temat „Integracyjne, wielopokoleniowe centrum osiedlowe”. Rewitalizacja przestrzeni publicznej osiedla „Łęgi” w Lublinie” został przygotowany w tegorocznej pracy dyplomowej II-go stopnia przez studenta pierwszego rocznika kończącego studia na naszej Uczelni – Pawła Kosiora⁷.

Osiedle „Łęgi” zrealizowane w latach 1984–1998 zlokalizowane jest w południowo-zachodniej części miasta w systemie powtarzalnych bloków mieszkalnych, pomiędzy ulicami: Orkana, Armii Krajowej, Jana Pawła II i zajmuje obszar 17,97 ha. Na terenie osiedla funkcjonują obecnie obiekty usługowe,

rozproszone w terenie: 2 przedszkola, szkoła podstawowa nr 46, zespół szkół nr 10, przychodnia zdrowia oraz pawilon handlowy. W osiedlu zamieszkuje około 5500 osób.

Ideą opracowania jest sformułowanie programu użytkowego dla wielofunkcyjnego obiektu zlokalizowanego centralnie w osiedlu „serce osiedla”, na przecięciu się głównych ciągów pieszych. Atrakcją obiektu jest zaproponowana współczesna forma otwarta na proponowaną zieleni osiedlową, spełniająca oczekiwany przez mieszkańców wielopokoleniowy program usług oraz ofert rekreacji osiedlowej. Ośią kompozycji nowego założenia jest przeszklony pasaż, wzdłuż którego usytuowane są zarówno usługi podstawowe (małe sklepy, butiki), jak i miejsce wystaw prac plastycznych mieszkańców, scenka dla prezentacji zespołów osiedlowych. Ciekawą propozycją jest rewitalizacja otoczenia przy uczestnictwie mieszkańców. Mieszkańcy wspólnie z prowadzącym warsztaty tworzyliby własną wizję przestrzeni, jaka miałaby ich otaczać, czego efektem byłoby zrealizowanie nowego otoczenia, które razem z pasażem projektowanego centrum tworzyłoby „w odżywczym krwioobieg miejscu zamieszkania” jedno tętniące życiem „serce osiedla”.

4. Wnioski

Rozpoczęte od lat 90. w okresie transformacji systemowej, procesy prywatyzacyjne zakładów przemysłowych oraz związanych z nimi terenów zamieszkania, a także uzyskanie akceptacji społecznej do budowania form demokratyzacji życia poprzez organizację samorządów lokalnych miały wpływ na zmianę postaw mieszkańców w życiu miasta.

Równoległe prowadzone działania edukacyjne poprzez budowanie świadomości własnego środowiska zamieszkania, wspólnej odpowiedzialności za stan przestrzeni, w której żyje i rozwija się człowiek, stały się ważnym priorytetem w przywracaniu więzi społecznych oraz społecznej akceptacji dla programów integrujących oraz rewitalizację przestrzeni publicznych miasta.

Przypisy

- ¹ Przesmycka E., Radziewanowski Z., Wrana J., *Ochrona środowiska – drogą zachowania tożsamości kulturowej miejsca*, Czasopismo Techniczne, z. 14/2007, s. 191-198.
- ² Losantos A., Santos Quartino D., Vranckx V., *Urban landscape: New Tendecies. New Resources. New Solutions*, (*Krajobraz miejski, Nowe trendy, Nowe inspiracje, Nowe rozwiązania*), t. Edyta Tomczyk, Warszawa 2008, s. 118-123.
- ³ *Ibidem*, s. 40-45.
- ⁴ Frands M., *Landcape Architecture*, „Książka ta mieć będzie trwały wpływ na przyszłą jakość publicznych przestrzeni otwartych. Życie między budynkami pomaga nam lepiej rozumieć życie publiczne miast i może tylko ukierunkować nas w stronę bardziej żywych oraz zdrowych miejsc publicznych” cyt. z okładki.
- ⁵ Gehl J., *Life between buildings, Using Public Space*, (*Życie między budynkami, Użytkowanie przestrzeni publicznych*), wydanie w języku polskim, tł. Urbańska M.A., Wydawnictwo RAM, 2009.
- ⁶ W dniach 24–27 XI 2008 r. autor przewodniczył Warsztatom Międzynarodowym dotyczącym przekształceń Głównego Placu (przestrzeni publicznej) Miasta Lublina „placu Litewskiego”. Warsztaty odbyły się w budynku Trybunału na Starym Mieście w Lublinie.
- ⁷ Promotorem pracy dyplomowej jest autor artykułu.

1. Introduction

The policy of the industry development in the XX century, the common “industrialization” and the progressing standardization of life have often been the causes for the irregular development of urban areas, leading to territorial expansion of cities at the cost of green areas. At the same time, there have appeared new urban living complexes, so-called “housing estate bedrooms” for the families of the workers of the industrial plants that were being built at the time. These places were often deprived of attractive facilities and public space necessary for leisure. As a result, certain social bonds started to disappear as well as observing one’s tradition and one’s identification with their place of birth. The process was moving away the fundamental function of living from the historic city centre, leading to technical negligence in down-town structure and the regular decay of “public life”.

At the turn of the XX and XXI centuries, the changing conditions of city development result in the search for alternative solutions. Vittorio Gregotti [6] points out: “(...) some transformations of city space caused by new technologies can have enormous impact on the urban development, (...) and the concept of city marketing is winning over the vision of a diverse city (a balanced one). The concept of “Urban economy” replaces the industrial economy and, what is the most important, people no longer inhabit the cities but they make use of them”². The term “new economy- urban industry” is defined via the integration of the urban spatial planning, cultural development, consideration for the landscape heritage and the creative development of industry and housing.

Activating the social factor, popularisation of the vision of a friendly city, with the currently-preferred lifestyle of the inhabitants with the feeling of homeliness that restores the awareness of the local identity have been all proposed as an alternative for the previous actions aimed at the preservation of a built space. The awaited revival of public life should conduce the process of revitalization of both the downtown areas as well as the suburban ones – squares, streets, parks, facility areas and space connected with leisure and recreation of the inhabitants.

In the last two years, some valuable books presenting the contemporary significance of the public space in a city have been translated into Polish and published. In a book published in 2008, entitled *Urban landscape: New Tendencies, New Resources, New Solutions* by Agata Losantos, Daniela Santos Quartino, Bridget Vranckx, there are 37 examples of the implemented projects of public space revitalization (parks, squares, gardens, urban infrastructure and private areas), which have greatly contributed to the change in the inhabitants’ attitude. Two selected examples are presented below:

1. PICCADILY GARDEN – Manchester, Great Britain (EDAW Planning Office, with the architects Peter Fink and Tadao Ando – 2002).

Since 2002, in the very centre of the city famous for heavy industry, there have been magnificent, green Piccadilly gardens. The previously neglected area, overgrown with bushes was rather discouraging and dangerous for its inhabitants. EDAW, the planning office, was presented with a task to create public space matching the highest standards and to restore this neglected area to the city.

The very heart of the project is a centrally located granite fountain designed by Peter Fink from Art2 Architecture – this ellipse-shaped fountain explodes with streams of water and, being backlit, draws everybody’s attention at night. The round-shaped pavilion by Tadao Ando, located in the southern part of the square, functions as a café and a tourist information centre. It separates the garden filled with silence from the traffic noise produced by buses and trams. The whole composition is completed with a distinct pedestrian passages layout that divides this grassy area of 54 813 m² planted with groups of trees. “The change of Piccadilly Gardens into a modern urban park has given Manchester the impulse to renovate this very part of the city that was destroyed by bombs set by IRA”².

2. PLAC INCONTRO TRA I POPOLI – Settimo Milanese, Italy (Amicis Architetti, 2003).

In 1977, the city government of Settimo Milanese concerned with the preservice of cultural identity and in defence against the main city of Lombardy, Milan, functioning as a city-bedroom, announced a competition for creating a contemporary integrating public space in the suburban part of the city – Incontro tra i Popoli Square (“a meeting place for people”), surrounded by rows of similar residential buildings. The authors of the selected project, De Amicis Architetti, aimed at creating a common public

space divided into zones with small architecture (circular benches, flowerbeds) separating the functions of the square from the traffic by means of backlit walls. Thus, the designed space as a whole was exposed by means of modern simple forms made from natural materials: stone (the stone from Lessini region and the Hindu porphyry), wood and copper.

“De Amicis Architetti designed, for the inhabitants of Settimo Milanese, a square that has become an attractive part of the area. They were working with the idea that the fundamental need to create public spaces common for everybody had never ceased to exist”³.

The next book, entitled *Life between buildings, Using Public Space*⁴, published in 2009, by the world-famous Professor of town-planning, Jan Gehl, is the first among many awaiting to be popularised (Gehl J., Gemzøe L., *New City Spaces*. Copenhagen, 2006, Gehl J., Kaes S., Sondehagen S B.S., *New City Life*. Copenhagen 2004), where the author aptly depicts the relation between a human and a city, he mentions several dozen examples of the realised public space revitalization on three continents. In the book, he emphasizes “the tendency to inhabit lifeless cities and housing estates that has accompanied industrialization and the segregation of various functions of a city together with a considerable car usage have caused cities to become boring and monotonous”, – that is why, he currently prefers so-called “creative, living cities”. “Living cities, the cities where people experience interactions, are, therefore, always stimulating as they abound in experiences, contrary to cities deprived of life”⁵.

2. Public Space Revitalization of Lublin Downtown

The necessary revitalization of public space in Lublin has been a topic for discussions conducted with the inhabitants since the 1990s. Professor Jan Gehl’s participation in the discussion and the postulates presented during the International Workshops⁶, organised by the Municipality of Lublin in 2008, concerned with the recomposition of the Main Square of the City – Lithuanian Square, have accelerated the functional-spatial analysis and the preparation of the comparative functional programme for the existing public spaces of the downtown (the analysis and the programme were prepared in 2009 by the Municipality of Lublin, Department of Construction, Urban Planning and Architecture, Lublin Urban Study); 1. The planned Square in front of the “Theatre in Construction”, 2. Lithuanian Square, 3. Czechowicz Square, 4. The Square in front of the Centrum Department Store, 5. Pedestrian passage – Krakowskie Przedmieście. 6. Freedom Square 7. Władysław Łokietek Square with Królewska Street, 8. Market Square, 9. Cathedral Square, 10. Po Farze Square, 11. Lublin Castle Square. The above-mentioned material is a part of urban guidelines for the competition requirements which are in preparation, the competition concerned with the transformation of the main urban space “The Heart of the city”.

3. “Integrating, multi-generation housing estate”.

The revitalization of the public space of the “Łęgi” housing estate in Lublin

The studies on the revitalization of the public space of the living complexes built in the 1970s and 80s are taken as term papers by the students of the Department of Architecture, Town Planning and Spatial Planning at the Faculty of Civil and Sanitary Engineering at Lublin University of Technology.

The topic “Integrating, multi-generation housing estate”. The revitalization of the public space of the “Łęgi” housing estate in Lublin was used for a Master dissertation by Paweł Kosior – from the first year of students that graduated from our University.

“Łęgi” housing estate, built in the years 1984–1998, is located in the southwest part of the city and consists of the same blocks of flats between Orkana, Armii Krajowej, and Jana Pawła II streets with the total area of 17,97 ha. There are some facilities scattered across the area: 2 kindergartens, primary school no. 46, school complex no. 10, a health centre and a department store. There are about 5500 inhabitants living in the estate.

The main idea behind is to formulate the utility programme for a multi-functional object located in the centre of the estate “the heart of the estate”, on the intersection of the main pedestrian passages. The main attraction is to be a modern form open for the suggested green area, which fulfils the inhabitants long lasting need for a multi-generation facility. The axis of the composition is a glass precinct where the basic facilities, such as small shops and boutiques are located together with a place for the exhibition of the inhabitants’ works of art and a stage for the inhabitants’ bands. Another interesting suggestion is the revitalization of the surroundings with the inhabitants’ help. The inhabitants together with the workshops’ leader could create their own vision of the surrounding space. It would lead to the implementation of new surroundings, which, with the Precinct of the designed centre, would create a pulsing with life “heart of the city” “within the substantial circulation of a living place”.

4. Conclusions

The privatisation processes of the industrial plants and the associated living places, started in the 1990s’ system transformation period, together with the social acceptance for building the forms of life democratisation through the organization of local councils, have greatly influenced the inhabitants’ attitude towards the city life.

The educational actions, conducted at the same time, through building the awareness of one’s living habitat, a shared responsibility for the space one lives and develops in, have become an important priority in the revitalization of public space of a city and restoring the social bonds together with the social acceptance for the integrating programmes.

Endnotes

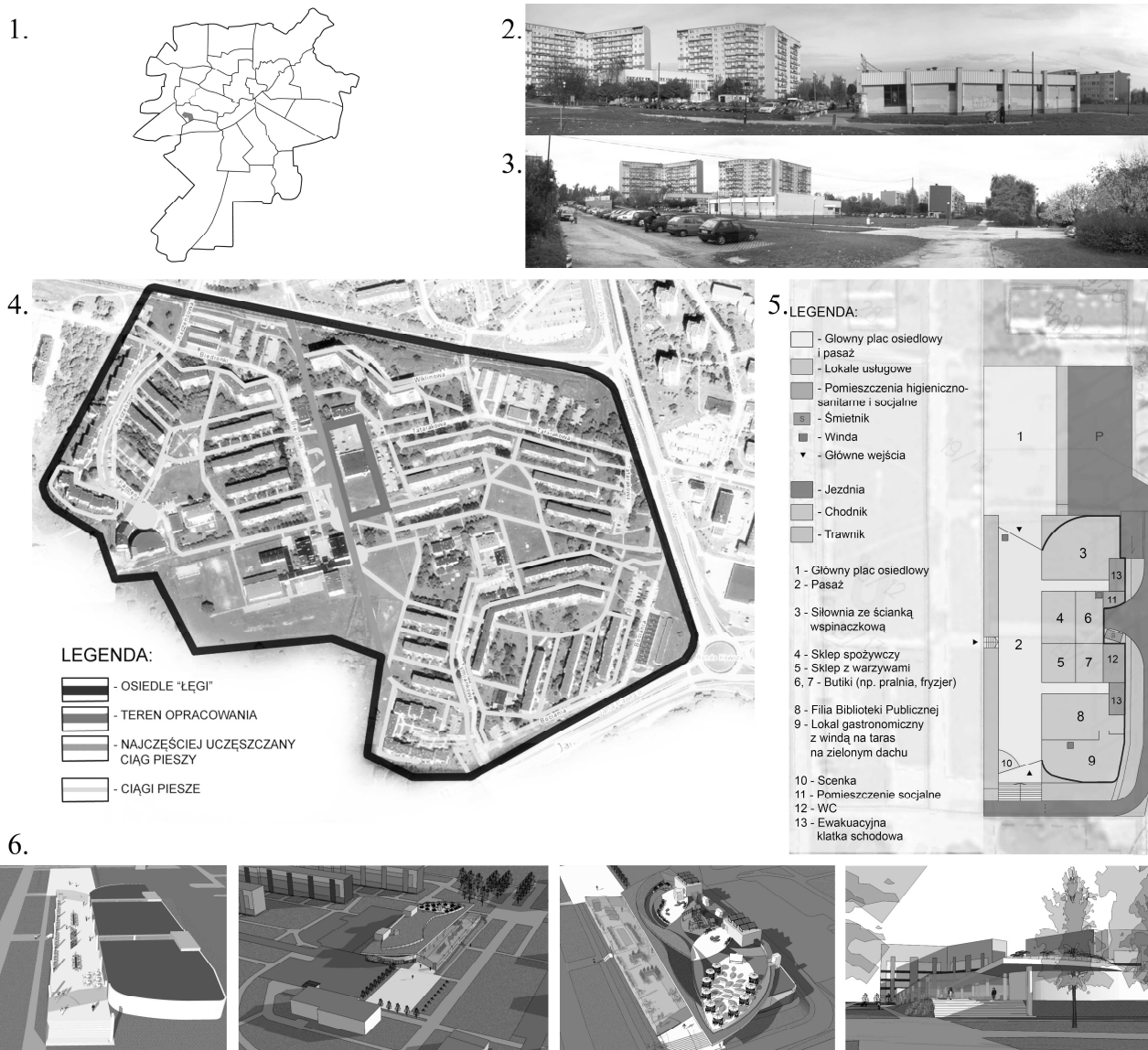
- ¹ Pzesmycka E., Radziewanowski Z., Wrana J., Ochrona środowiska – drogą zachowania tożsamości kulturowej miejsca (Environment protection- the way to preserve the cultural identity of a place), Czasopismo Techniczne No. 14/2007, p. 191-198.
- ² Losantos A., Santos Quartino D., Vranckx B., Urban landscape: New Tendencies , New Resources, New Solutions, translated by Edyta Tomczyk, Warsaw 2008, p. 118-123.
- ³ *Ibidem*, p. 40-45.
- ⁴ Frands M., Landscape Architecture – “This book will have a long-lasting influence on a future quality of public open spaces. Life between buildings helps us to understand cities’ public life better and can direct us only towards more vital and healthier public places” – taken from the book’s cover.
- ⁵ Gehl J., Życie między budynkami, Użytkowanie przestrzeni publicznych (Life between buildings, Using Public Space), translated by M.A. Urbańska, RAM Publishing House, 2009.
- ⁶ From 24 to 27 XI 2008 , the author chaired the International Workshops on transformations of the Main Square (public space) of Lublin city “Lithuanian Square”. The workshops took place in the Court of Justice in the Old City in Lublin.

Literatura/References

- [1] Freadstone M., Lash S., Robertson R. (eds.), *Global Identities*, London 1995.
- [2] Gądecki J., *Architektura i tożsamość, rzecz o antropologii architektury*, Wydawnictwo Rolewski 2005.
- [3] Gehl J., Kaes S., Søndehagen S.B.S., *New City Life*, Copenhagen 2004.
- [4] Gehl J., Gemzøe L., *New City Spaces*, Copenhagen 2006.
- [5] Gehl J., *Life between buildings, Using Public Space*, København 2006, Gehl J., *Życie między budynkami*, wydanie w języku polskim, tł. Urbańska M.A., Wydawnictwo RAM, 2009.
- [6] Gregotti V., *L'urbain au futur: continuités et discontinuités*, 49 IFHP World Congress, Rome 2-5 October 2005, 10-11.

- [7] Kołakowski M., *Odzyskane miasto – rozmowa z Janem Gehlem i Larsem Gemzøe*, Architektura & Biznes, nr 11, Listopad 2007, 66-71.
- [8] Losantos A.Q., Quartino D.S., Vranckx B., *Krajobraz miejski, Nowe trendy, Nowe inspiracje, Nowe rozwiązania*, tł. Edyta Tomczyk, Warszawa 2008.
- [9] Nowa Karta Ateńska 2003, *Wizja miast XXI wieku*, 2003: La Nouvelle Charte d'Athenes 2003, Alinea, Firenze Lizbona.
- [10] Pawłowski a swojskości w urbanistyce i architekturze miejskiej, Monografia 203, Kraków 1996.
- [11] Praca zbiorowa pod redakcją M. Kowalewskiego, *Zmieniając miasto – wokół teorii i praktyki rewitalizacji*, FTA, Poznań 2008.
- [12] Przesmycka E., Radziewanowski Z., Wrana J., *Ochrona środowiska – drogą zachowania tożsamości kulturowej miejsca*, Czasopismo Techniczne, z. 14/2007, 191-198.
- [13] Stangiel M., *Miasta dla ludzi – rozmowa z Janem Gehl*, Architektura, nr 2, Luty 2009, 14-18.
- [14] Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr N N”, *Rozmowy o kulturze przestrzeni*, (opracowanie zbiorowe), Scriptores, Lublin 2005.

II. 1. Osiedle mieszkaniowe „ŁĘGI” w Lublinie. Koncepcja rewitalizacji przestrzeni publicznej „Integracyjne, wielopokoleniowe centrum osiedlowe” (Praca dyplomowa II-go stopnia studentów (magisterska) na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej w roku akademickim 2009/2010, student Paweł Kasior)

Ilustracje: 1. Lokalizacja osiedla „ Łęgi”, 2, 3. Zdjęcie panoramiczne osiedla (stan istniejący), 4. Obszar z zabudowa osiedla z oznaczoną lokalizacją proponowanego centrum (wybranej po analizie najczęściej uczęszczanych ciągów pieszych), 5. Propozycja funkcji centrum (z przeszklonym pasażem), 6. Animacje komputerowe

III. 1. “ŁĘGI” housing estate in Lublin. The concept of public space revitalization. “Integrating, multi-generation housing estate.” (Master dissertation at the Department of Architecture, Town Planning and Spatial Planning, academic year 2009/2010, Paweł Kosior – a student.)

Illustrations: 1. The location of the “Łęgi” housing estate. 2, 3. Panoramic photos of the housing estate (the current state.) 4. The area of the housing estate with the suggested location of the centre (selected after the analysis of the most frequently used pedestrian passages.) 5. The suggested functions of centrum (with a glass precinct.) 6. Computer animations